

stancabile operosità,

alcuni insensati lo tacciano di lentezza nel trattare gli affari,

dimenticando costoro che le decisioni giuste abbisognano di matura considerazione e non di fretta,

laddove egli deve far tutto quasi da solo.

Quell'affabilità poi, di cui diede prova a Bologna, dove Giovanni forse lo conobbe, non si è mutata in superbia ed arroganza;

quid agendum restet^(a) (1), summo pontificatu sic utitur ut pre tam^(b) sublimi statu longe optabilius ei fuerit vitam sortitum esse privatam; cum inter hec tamen et tantam sollicitudinem, qua vix possit maior inveniri, sunt qui cunctationem in eo reprehendunt^(c) (2), resque gerendas plus equo inter manus proferri querantur, inepti 5 sane atque precipites homines, quibus pro^(c) desiderio suo vehementi nullum tempus videri satis breve potest. quod si meminerint inimicam esse sanis consiliis festinationem, desiderarique in rebus rite decernendis non tam celeritatem quam maturitatem, facile patientur^(d) in eo, cui tam multa sunt gerenda et, ut vere 10 dixerim, uni omnia, hanc, si modo ulla est, tarditatem. nosti tu illum, opinor, dum in minoribus ageret^(e); certe audisti; nam et mundus totus id^(f) mirabatur et predicabat quanta esset in eo mansuetudo, humanitas dulcedoque et sermonis et conversationis. quid putas? an sublatus est fastu summi loci tantaque potestatis^(g) 15 licentia, qui tantisper mutatus est ut laboriosior sit factus, nichilo vero elatior? purpura illum et summi pontificatus insignia distinguunt ab aliis; affabilitas vero et mansuetudinis gratia, qua cunctos^(h)

(a) *Go* restat (b) *G* ut pro tam (c) *Go* e *G* in marg.: quibus pre (d) *PG* patienter (e) *PG* *Go* ageres (f) *G* nam et mundus totus id *Go* nam is modus totus id (g) *PG* danteque potestatis (h) *PG* *Go* que cunctos

(1) Reminiscenza di *LUC. Phars. II*, 657.

(2) Cf. però le parole pronunciate dal V. nel suo discorso *Pro reintegranda uniendaque Ecclesia* (stampato da C. COMBI nello scritto intitolato: *Un discorso inedito di Pier Paolo Vergerio il Seniore da Capodistria in Archivio Storico per Trieste, l'Istria, ed il Trentino*, vol. I, 1882, p. 351 sgg.): «Eo [Bonifacio] defuncto, nihilominus «fortasse propositum essent executi, «nisi esset is [Innocentius], qui iam «decessit, summus pontifex creatus, «qui tanto nomine tantaque opinione «bona in eum locum venit quantam «posset hominum quisquam adinvenire «et afferre. et is quidem cum per se «mali nihil admiserit, aliorum multa

«correxerit mala, bona vero plurima in «suo pontificatu constituerit, tantaque «facturus videretur, si quod iuste temporis poterat vixisset, ut omnem famam expectationemque superaturus «esset, tamen, quod ad hanc rem attinet, «desiderio hominum quod exercuerat «parum est satisfactum. nam, etsi «brevis tempore prefuit Ecclesie, nec «sine iustis causis ac fortassis et necessariis rem istam detulit, sciunt tamen «omnes tantum fuisse hoc temporis ut «res egregie confici posset aut certe «plus fieri quam a se factum est. «causas autem differendi, etsi multi «sciunt, non multi tamen forsitan probant, omnemque adversitatem debuisse magis calcar fieri putant quam «frenum».